

CHIP NOU PENTRU TEATRUL BULANDRA

Trepte de stele

Ada Maria ICHIM: *De unde i se trage arhitectului Octavian Neculai dragostea de teatru?*

Octavian Neculai: Eram un amorezat de Ciulei, de mic, am făcut un *coup de foudre* de când l-am văzut prima oară într-o piesă în care juca. După aceea am aflat că este arhitect și scenograf. Apoi a devenit și regizor. Ce îți povestesc eu era demult. Aveam 14 ani. Mergând să îl văd pe Ciulei, m-am amorezat și de teatru. Soarta a făcut să nu pot să intru în teatru, eu m-am dus spre arhitectură, la un moment dat am vrut să părăsesc arhitectura să mă duc la regie, dar la vremea aceea era destul de complicată mișcarea. Viața m-a luat, valul m-a luat, am rămas în arhitectură, dar în '72 m-am reîntâlnit cu Ciulei, de data asta ca asistent de scenografie. Primul spectacol la care am lucrat a fost ...Escu, în regia lui Dinu Cernescu, și Ciulei făcea scenografia. Și râdeam atunci, căci era un spectacol în care erau cinci arhitecți: Liviu Ciulei, Dan Jitianu, Pupu Zbierea, eu și mai era un arhitect, dar nu mai țin minte cine. Cinci eram, cinci arhitecți și fiecare făcea câte ceva pentru acest decor. La un moment dat, am lucrat chiar efectiv pe scenă, era în preajma premierei și nu era gata... Frumos, am început frumos. Pe urmă a fost *Scrisoarea pierdută*, și după aceea am lucrat la multe: *Macbeth*, nu aici. Ce a montat el afară. Eu nu aveam voie să ies din țară. Stăteam cuminte, dar lucram cu el și tot ce pleca scenografie afară lucram împreună.

A.M.I.: *Știam că Ciulei a contribuit la transformarea sălii din lcoanei.*

O.N.: El a făcut-o, e opera lui. În paralel cu decorul pentru *Puterea și Adevărul*, s-a lucrat și la proiectul de transformare a sălii.

A.M.I.: *Deci tu sala aceea o știi și pe față și pe dos.*

O.N.: O visez. În 2000 am vorbit cu Ciulei, mi-a zis că vrea să pună *Hamlet* cu lures. Cu care între timp lucrasem, făcusem Teatrul Act, sala; foaietul l-a făcut Dorin Ștefan. Deja făcusem scenografia la *O noapte furtunoasă* pusă în scenă de Mihai Mănuțiu cu compania Smart când mi-a zis Ciulei: „Nu vrei să lucrezi cu mine?” Îți dai seama că așteptam de o viață chestia asta. Și am zis da, cum să nu, da. Am făcut scenografia la *Hamlet* și atunci s-a născut proiectul de la Sala Izvor. Stând de vorbă cu directorul adjunct al teatrului, cu Emil Banea, într-o pauză la o repetiție, i-am propus să schimbăm pe ici și colo, pentru premiera de la *Hamlet*, așa modest. Nu mă gândeam să facem nu știu ce nebunii. El a zis, ba da, dar nu s-a întâmplat nimic. În schimb, după un an, eu am revenit cu proiectul. Le-am zis uite, vi-l dau gratis, numai faceți sala, vreau să o văd schimbată. Sigur că i-am spus și lui Ciulei care a acceptat și a spus „Bine că ești tu și nu e altcineva.” Primăria s-a implicat imediat. Directorul de atunci al teatrului, Ștefănuț Iordănescu, s-a dus cu schițele la primar, care i-a promis finanțare. A fost primul proiect al Oanei Turbatu, în noua sa funcție de director la Direcția Cultură pe Municipiul București. Trecuseră 30 de ani în care nu se întâmplase nimic în teatru.

A.M.I.: *Cum ai regândit spațiul?*

O.N.: Sunt convins că ar fi putut să fie și mai îndrăzneț pentru un teatru bucureștean, dar am avut rețineri vizavi de reacțiile oamenilor, care sunt în general conservatori, ideea de a nu mai intra în același spațiu, cu lemn mult pe pereți, închis la culoare și plin de praf.

A.M.I.: *Ai folosit materiale noi?*

O.N.: Am folosit culoare, combinații simple, alamă cu lemn, nu m-am hazardat pentru că nici nu aveau bani foarte mulți.

A.M.I.: *Ai găsit soluții de iluminat noi.*

O.N.: În primul rând, lucrul care mă stresa când intram în teatru era lipsa de lumină. Intra într-un fel de grotă. Au încercat să facă cârpeli de-a lungul timpului și asta a fost una dintre problemele care m-au framântat. Întotdeauna când e lipsă de lumină zici că se ascunde ceva. Se ascunde mizeria, de fapt.

A.M.I.: *Ai distrus misterul, atunci?*

O.N.: Da. Am ținut foarte mult ca starea pe care o ai când intri să nu fie de apăsare, să fii totuși destins. Lumina îți dă starea asta de destindere. Într-un spațiu întunecos ești mai crispat, căci nu știi ce te așteaptă. Apropo de lumină, eu am încercat să fac trepte de stele. Din stradă intri într-un spațiu care te primește într-un anumit fel, un anumit tip de lumină în rotunda de la intrare, după aceea lumina crește și în sală ai alt tip de lumină. Pe măsură ce te apropii de spectacol, de scenă, ai stări diferite.

A.M.I.: *Am văzut că ai găsit o nouă soluție pentru foaier, o zonă de vernisaj, de deschidere oficială.*

O.N.: Primul lucru bun pe care cred că l-am făcut este că am deschis sala spre stradă. Acolo era blocat de garderobă, era o teighea. Când intrai, pe dreapta aveai garderoba și un perete. Neplăcut. Am mutat garderoba, am ascuns-o vederii, și acum cum intri, te îndrepti către spațiul de care spuneai, deschis spre stradă, cu panourile care se văd și din foaier, și din stradă. Un fel de foaier-expoziție, asta am visat și mai visez în continuare.

A.M.I.: *Deci spațiul a câpătat mai multe scopuri.*

O.N.: Sensuri. Am reasezat posibilitățile tale de spectator de a te duce către ceva sau altceva. Depinde și de momentul pe care îl trăiești la teatru. Pe perețele

albastru, chiar din axul intrării, este un ecran, pe care se vor proiecta imagini din spectacol.

A.M.I.: *Se deschide astfel spațiul sălii și spre stradă, mai mult chiar decât din faptul că sala se deschide către geamul ce dă în stradă. Cum ai gândit sala? Cum ai ales culorile?*

O.N.: Ciulei, plec de la el, mentorul, are teoria cutiei negre, sala e o cutie neagră și în față este scena. Importantă este scena. Eu am plecat puțin altfel. Teatrul, în istoria lui, oferea un spectacol de arhitectură celor care intrau, înaintea începerii spectacolului propriu-zis. Am căutat o culoare care să nu deranjeze, să nu reflecte lumina spectacolului. Deci o culoare închisă, dar în același timp când am imaginea premergătoare spectacolului să fie o culoare care să îți dea o senzație optimistă, pozitivă. Și am ales albastrul. Foarte modern, care a fost criticat, dar care va rămâne foarte modern și în continuare, și care e o culoare care te liniștește. În sală mai vreau să fac un fel de sertar. Foarte mulți regizori prelungesc scena, prosceniumul îl fac mai mare, au nevoie de spațiu mai mare de joc, simt nevoia să dea mai multă adâncime scenei. Chiar eu la *Hamlet* am făcut un sistem de prelungire a scenei, cam rudimentar. M-am gândit la un mecanism, ca un sertar pe care îl tragi așa, pur și simplu.

A.M.I.: *M-a surprins cât de larg pare foaierul de la etaj. Ai făcut ceva modificări structurale?*

O.N.: Nu, totul este numai din lumină. Asta a fost principala căutare – lumina. E o casă veche, nu puteam muta pereții și mi-am zis că numai lumina poate schimba. M-am jucat cu lumina, diferite surse, mai mici, mai mari, combinate. Există nu numai surse diferite, dar și faze de aprindere a luminii, care depind de momentul pe care vreau să-l trăiesc în seara respectivă.

A.M.I.: *Înțeleg că mai ai de lucru la partea de cabine.*

O.N.: Lucrăm la cabine, lucrăm la birouri. Vrem să facem un secretariat literar inspirat din anii '30, ca o redacție de ziar interbelic american.

Ada Maria ICHIM

